

OLSZTYN

Ojców mowy, ojców wiary
Brońmy zgodnie: młody stary!

Niech będzie podwalony
Jezus Chrystus!

Ogłoszenia przyjmuje się za opłatą 15
3-milimetrowy wiersz sześciolambowy. W
klamowy 50 fenigów. — Redakcja i admin
Allenstein Ostpr., Mühlenstr. 2. Telefon
Pocztowe konto czekowe: Königsberg 2364.
pisów redakcja nie zwraca.

Olsztyn, na wtorek 11-go lutego 1930 r.

Nr. 34

znaczenia Polski e międzynarodowym.

stycznia r. b. polski Minister Spraw
Zaleski wygłosił dłuższe przemówie-
Spraw Zagranicznych Sejmu Polskie-
wienie to było oddawna oczekiwane z
ciem zarówno w Polsce, jak i w Europie.
e polskiego męża stanu uważnie jest słu-

ewodnią ideę polskiej polityki zagranicz-
min. Zaleski — dążenie do **zapewnienia po-
go, trwałego pokoju**, którego pragnie cała
zmęczona i wyczerpana długoletnią woj-
Wschodzie Europy odgrywa Polska histo-
doniosłą rolę dla sprawy pokoju między-
tego.

erdziwszy to, dał Min. Zaleski doskonałą
tym, którzy przez nienawiść do Polski usi-
dnie w opinii państw europejskich wykosz-
szczere, pokojowe zamiary. Dowodem da-
jących Polski jest fakt, iż Polska pierwsza
a w Lidze Narodów wniosek potępiający
owadzać pokojową politykę zdobywa Polska
o większe **uznanie i znaczenie** wśród państw
stając się poważnym mocarstwem. Dowo-
ego jest podniesienie przez najpoważniejsze
wa świata (Stany Zjednoczone Ameryki Półn.,
y, Anglię, Turcję) swych poselstw w War-
do roli ambasad, liczne traktaty handlowe,
rane z Polską, ponowny prawie jednomyślny
Polski do Rady Ligi Narodów, wreszcie czę-
odwiedzanie przez dostojników państw ob-
wśród których zasługuje na podkreślenie nie-
y przyjazd Prezydenta Estonii i planowany
azd Min. Spraw Zagranicznych Włoch.

silna w swej pozycji międzynarodowej, Polska
cznie **broni** tych, którzy znajdują się pod jej
To też dzięki zabiegom polskiego ministra
k został zwolniony w ostatnich czasach z dłu-
międzynarodowych, sięgających 160 milionów
złotych.

a nas Polaków, stanowiących w państwie
ekiem kulturalnie i etnicznie odrębną naro-
szczerze, szczególnie ważnym jest zapatrywanie pol-
ministra na **stosunek mniejszości narodowej**
stwa. Minister Zaleski, omawiając narzucone
traktaty mniejszościowe, wskazał, iż stoi ona
wzroku zapewnienia mniejszościom całkowi-
w kulturalnych i narodowych, ale nie ze-
wyzyskiwanie tych praw, jako broni prze-
wu.

dczenie powyższe nabiera — jak zawsze
tego znaczenia przy porównaniu stosun-
nych w Niemczech i Polsce. Oto, gdy
a w Niemczech nie posiada jeszcze peł-
ści zaspokojenia swych najprostszych
nych, kulturalnych i gospodarczych,
niemiecka w Polsce takowe już zdaw-

gospodarczych, które poruszył
gólnie interesujące są dla nas
Polski z Niemcami. Z przemó-
podstawie planu Younga Pol-
owie ze swych zobowiązań
nikłych z Traktatu Wersal-
rmain i tak zwanego „dłu-
ej umowie, załączonej do
umowie likwidacyjnej,
leżności od Polski tak
obywateli niemiec-
ła się zaprzestać
znajdujących
rzekła nie ko-
dzia dzieci
najbliż-
przez

rej doświadczamy codziennie, wielką poprawę mo-
głoby przynieść **zawarcie traktatu handlowego** Pol-
ski z Niemcami. Przedłużanie jego zawarcia nie jest
jednak — jak stwierdził Zaleski — winą Polski.
Mówił on: „Rząd polski stoi stale na stanowisku za-
kończenia rokowań o traktat handlowy, dążąc do
unormowania w tej dziedzinie stosunków ze swym
zachodnim sąsiadem“. A dalej zaznaczył mocno:

„Długotrwałe rokowania zbytnio już się prze-
wlekały. Rozumiemy bardzo dobrze, iż tego stanu
niepewności przedłużać dalej nie możemy. Najbliż-
sze dni przyniosą nam prawdopodobnie ostateczną
decyzję: **albo traktat zostanie zawarty, albo też ro-**

kowania zostaną uznane za niecelowe i delegacja
rozwiązana.“

Ciekawe jest, czy te stanowcze słowa polskie-
go ministra podziałają ostatecznie otrzeźwiająco na
licznych niemieckich polityków, którzy do niedaw-
na w zaślepieniu walczą z Polską przyczyniali się
do pogarszania gospodarczej sytuacji mas niemiec-
kich. —

Swoje przemówienie zakończył Minister Zale-
ski wezwaniem całego narodu do wspólnej pracy
i do zrozumienia tego, że wielkiej sile liczbowej Po-
laków odpowiadać musi poczucie świadomości po-
litycznej i umiłowanie odrodzonego Państwa.

p-565

Ks. Biskup Augustyn dr. Bludau.

Katolicka Warmja, wierna córka kościoła kato-
lickiego, utraciła swego Arcypasterza.

W niedzielę wieczorem rozeszła się smutna
wieść, że o godzinie 9 zmarł nagle na udar serca
Najprzewielebniejszy Ks. Biskup warmijski dr. Au-
gustyn Bludau.

S. p. Ks. Biskup urodził się dnia 6 marca 1862 r.
w Gutsztacie. Studja filozoficzne i teologiczne od-
bywał w Brunswaldzie i Monasterze (Münster). Dnia
13 marca 1887 roku wyświęcony został we From-

borku przez biskupa ówczesnego Andrzeja Thiela
na kapłana, a w roku 1891 otrzymał przez uniwer-
sytet monasterski tytuł doktora teologii. Od roku
1897 był czynnym profesorem przy uniwersytecie
w Monasterze. Dnia 26 listopada 1908 r. został o-
brany biskupem warmijskim. W następnym roku
dnia 20 czerwca otrzymał święcenia biskupie. W
sierpniu 1926 r. był Najprzew. Ks. Biskup poraz
ostatni w Olsztynie. R. i. p.

Nie wtykajcie nosa, gdzieście nie dali grosza.

Taką odpowiedź dał rząd na protesty wschodniopruskie.

Berlin. W odpowiedzi na protest wschodnio-
pruskich kół gospodarczych (podany w niedzielnym
wydaniu naszej gazety), zwracający się przeciwko
umowie warszawskiej, Biuro Wolffa ogłasza komu-
nikat, w którym powołując się na wyjaśnienia z mia-
rodajnej strony niemieckiej, wskazuje, że odezwa
wschodnio-pruskich kół gospodarczych opiera się
na całym szeregu mylnych założeń i dochodzi do
fałszywej oceny umowy warszawskiej z dnia 31-go
października 1929 r. Komunikat Biura Wolffa pod-
kreśla następnie, że w umowie warszawskiej nie
chodzi wcale o przyznawanie Polsce setek milio-
nów marek, jak to utrzymuje odezwa Wschodnich
Prus. Prawo żądania świadczeń finansowych przy-
znane zostało umową nie Polsce, lecz obywatelom
niemieckim, występującym do państwa polskiego o
dodatkowe odszkodowania z tytułu przeprowadzo-
nej przez Polskę likwidacji. Toczące się od lat przed
Mieszanyms Polsko-Niemieckim Trybunałem Roz-
jemczym procesy nie dały żadnych wyników wie-
rzycielom niemieckim, którzy obecnie, dopiero
otrzymać mają od rządu niemieckiego odszkodowa-
nia. Odpowiadając na zarzut, że rząd Rzeszy przy-
muje na siebie tak wielkie zobowiązania finansowe
w chwili, kiedy brak odpowiednich środków na

pomoc dla obszarów wschodnich Niemiec, koła mia-
rodajne wskazują, że rząd Rzeszy i rząd pruski w
ciągu ostatnich lat dawał setki milionów marek na
pomoc dla prowincji wschodnio-pruskich. Z inicja-
tyw prezydenta Rzeszy uchwalono w dniu 18 maja
1929 roku ustawę o niesieniu pomocy dla Prus
Wschodnich. Poza toczą się obecnie między rzą-
dem Rzeszy i Prusami rokowania w sprawie akcji
pomocy dla wschodnich obszarów pogranicznych,
nieograniczające się tylko do subwencji finanso-
wych, lecz mające w wielkim zakresie uwzględnić
wszelkie możliwe zarządzenia państwowe wzglę-
dem niemieckiego wschodu. Twierdzenie w odezwie
jakoby Niemcy przez podpisanie umowy warszaw-
skiej wyrzekły się wszelkiej możliwości załatwie-
nia traktatu w kwestji korytarza, nazywają niemiec-
koła miarodajne niczem nie uzasadnionem i zu-
nie błędnem. Umowa warszawska, wskazuje ko-
munikat Wolffa, zajmuje się kwestją finansową
sprawami posiadającymi znaczenie żywiołu
niemieckiego w Polsce. Problem granic polsko-ni-
ki nawet w przybliżeniu nie został potusz-
umowie, która dla rządu Rzeszy nie stwar-
nych trudności dla podtrzymania dotych-
jego polityki w kwestji granic wschodnich

Rzymska podróż p. Schobera.

Podpisanie traktatu austriacko-włoskiego zo-
stało przyjęte w Berlinie niezwykle chłodno i
z uczuciem wielkiej goryczy. Jak niedwuznacznie
wynika z rozmów oficjalnych osobistości i enun-
cjacji półurzędowych, niemieckie sfery polityczne
zostały poproszone zaskoczono i nagłą emancypacja
austriackiej polityki zagranicznej. Wprawdzie wi-
doczne są usiłowania przedstawienia całego stanu
rzeczy w ten sposób, jakoby kanclerz Schober za-
inaugurował nową erę stosunków i konstelacji po-
litycznych w Europie środkowej i był niejako bu-
downiczym trójprzymierza w nowym wydaniu, ogól-
ne wrażenie jest jednak deprymujące. Traktat
austriacko-włoski może się stać punktem zwrotnym
w dotychczasowej polityce niemieckiej w stosunku
do siostrzanej dotąd Austrii.

Niektóre dzienniki posuwają się aż do posądze-
nia Austrii o zawarcie z Włochami sojuszu militar-
nego i tajnego układu, zrzekającego się raz na zaw-
„Anschlussu“ i pretensji do Tyrolu Południowe-
niemifosiernie italianizowanego, że na

niemniej od p. Schobera italoofilski i bar-
go faszystujący ks. prałat Seipel nie
być na podobną „zdradę“ interesów
Zdaniem „Welt am Abend“ Austria
terenem ogromnych inwestycji w
Węgrami narzędziem imperializmu

Wykonawca nowego progra-
lityki zagranicznej, zdaniem „V-
być nowy dyrektor politycz-
austriacki w Warszawie, p-
nik zarzuci skrajną uległ-
ty oraz wrogie usposo-
„Anschlussu“!

Kampanja nie-
Schober'owi w t-
wanej podróży
austriackiej
na niem-
bli-

...nę we wto-
...strów wygłosił
... zostało dość
...rad zgłoszono dwa
... rządowi wotum nie-
...ony również postawił na
...wę zaufania. Podczas gło-
...sów za rządem a 292 prze-
...stał więc obalony.

List krasnoarmiejca.

...ygodnik wychodźców „Dni“, ogłasza
... pewnego żołnierza sowieckiego do
... żołnierzy ów pisze:

...wno posłałem do was list, który otrzy-
...komendy, napisany na maszynie. Musia-
...zypisać i podpisać. List tamten zawierał
...omenda czerwonej armji nakazuje pisać
...mu nie wierzyć, bo **wszystkie listy żołnie-**
...pisane pod dyktatem, albo nieraz przez zu-
...obce ręce.

...roszę was rodzice, nie siejcie na wiosnę ani
...ego ziarna więcej, niż potrzeba do wyżywienia
...nie uprawiajcie ziemi. Cały nasz majątek prze-
...dzi w niwecz, bo choćby co nawet i zostało, to
...k rozbiórą od was robotnicy z miasta. Jeżeli do-
...osujecie się do tego, to sprowadzicie na robotni-
...w miejskich głód, który nauczy ich rozumu i zmu-
...do zmiany polityki na wsi. Bolszewicy chcą chło-
...pom zabrać wszystko, co im jeszcze zostało i po-
...wiadają, że barana należy ostrzyć razem ze skórą.
...Ale my chłopcy musimy ostrzyć sami siebie, a jak
...na nas nie będzie wełny, to przynajmniej skóra
...nam zostanie cała, a robotnicy niech sobie strzygą
...drugich robotników, ale nie chłopów. U nas w ko-
...szarach **przechodzą na chłopską stronę,**
...nawet robotnicy mają już dość komunizmu i trzy-
...mają z nami.

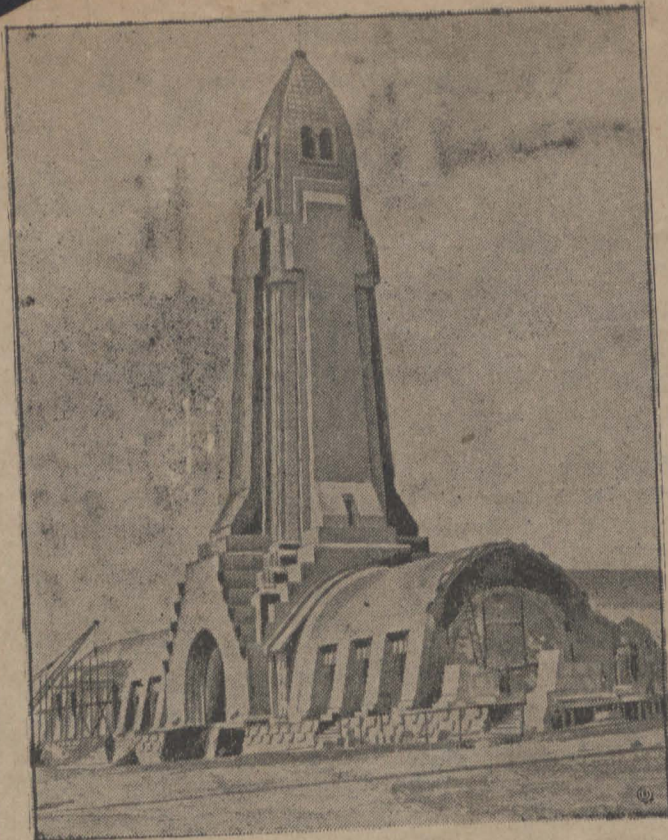
...Miasto zaczyna również podnosić głowę i myśleć,
...tak samo jak wieś, ale na razie niczego nie
...możemy dokonać, bo bolszewicy nawet naszą broń
...trzymają w zamknięciu i dają nam tylko w czasie
...ćwiczeń.

...W koszarach panują jeszcze komunści i my
...musimy czekać na jakiś szczęśliwy wypadek, który
...zdaje się **nie jest daleko.**

Dwa rodzaje Niemiec.

...Profesor niemiecki, Fryderyk Wilhelm Foer-
...ster, przebywał niedawno w Nancy, gdzie się od-
...bywał niedawno liczny zjazd Międzynarodowej Li-
...gi Nauczania Powszechnego. Zaproszono profesora,
...jako znanego pacyfistę, aby miał wykład na dowolny
...temat. Prof. F. wybrał przedmiot: „Niemcy dzi-
...siejsze“. Zgromadzenie odbywało się na wielkiej
...sali pięknego ratusza w Nancy. Najpierw mówił
...przewodniczący, który przypominał zgromadzonym
...że ojciec prelegenta, także profesor Foerster, był
...głośnym swego czasu uczyńcem, który, w r. 1924,
...wraz z prof. Einstein'em, wydał śmiały manifest
...protestu przeciw wojnie. Syn odziedziczył po ojcu
...usposobienie zgodne i pokojowe. Następnie wszedł
...na mównicę prof. F. W. Foerster i mówił w ten
...sens:

...— Dzisiejsze Niemcy dzielą się na dwie części:
...pierwsza, to Niemcy z tradycjami, dawnego ger-
...manizmu i tego cesarstwa, które się ukonstytuowa-
...ły pod Karolem Wielkim; druga połowa, to Niemcy
...nowe, będące ciągle jeszcze przy władzy. Całą
...Niemcy cywilne, a więc inteligentne, przemysłowe
...produktywne, są pod rządem Prus zbrojnych, wo-
...jennych. Epoka ostatniego cesarstwa wytwor-
...ła ten ustrój społeczny, który stał się niejako
...nieuniknionym, a ten hierarchizm militarny udzie-
...ł przynajmniej w znacznej części, Niemcom
...i. Skutkiem tego, militarystyka niemiecka gra
...w świecie daleko ważniejszą rolę, aniżeli w in-
...nych cywilizowanych. W Niemczech jest
...środkiem życia; gdzieindziej wojsko
...za granicę, którą jest: obrona kraju.
...dawniejsze Niemcy, te z przed stu
...lat, poświęcały się poezji,
...uczuli się za słabe, więc się pod-
...niej. Rezultat taki: z jednej stro-
...wielkiej kultury; z drugiej kul-
...to jest tragedia Niemiec dzisiej-

Wieża świetlna na domie zwłok w Douaumont.

...Pomnik w Douaumont we Francji, gdzie po-
...chowane zostały szczątki nieznanych niemieckich
...i francuskich żołnierzy, oświetlony jest od dnia 22
...lutego. Oświetlenie jest tego samego rodzaju, jak
...„ogień wieczny“ palący się nad grobem nieznanego
...żołnierza w Paryżu.

Rozmaitości

Barwne śmigła.

...Niektóre zagraniczne linie lotnicze kazały śmi-
...gła samolotów pasażerskich pomalować jaskrawą
...farbą, tak, by nawet z daleka były wyraźnie wi-
...dziane.

...Zarządzenie to ma na celu zapobieżenie liczy-
...nym a nieszczęśliwym wypadkom, które wyda-
...rzały się na lotniskach, gdy nieuczynne osoby zbyt-
...nio się zbliżyły do śmigła metalowego, rysującego
...się niewyraźnie.

Handel i przemysł.

Berlińska giełda zbożowa.

...Dnia 25-go lutego płacono za 100 kg. zboża
...nasion olejowych, za 1000 kg. mąki i innych arty-
...kułów ze stacji:

...Pszonica brandenburska dostawa w grudniu 27,00
...do 230,00 dostawa w marcu 238,50—238,00 dostawa
...w maju 250,00—249, dostawa w lipcu 258,50—257,50
...żyto brandenburskie dostawa w grudniu 159,00 do
...163,00, dostawa w marcu 169,00—160, dostawa w
...maju 173,50—160 dostawa w lipcu 175,75—176,00 jęcz-
...mień latowy brandenburski 160—170, jęczmień do
...paszy 140—150 jęczmień zimowy dobry 000—000,
...jęczmień zimowy średni 0 0—000 owies branden-
...burski 125—133, dostawa w marcu 136,50—135,50
...dostawa w maju 142,50—142 dostawa w lipcu 147,00
...do 164,50.

...Mąka pszenna 27,00—34,50 mąka żytnia 20,50 do
...24,25, otręby pszenne 8,00—8,50, otręby żytnie 7,25
...do 7,75 groch Wiktorja 21—28, m.ły groch spoży-
...wszy 19,10—21,00, groch do paszy 16—17, peluski
...16,25—18,50, szabelbon 00,00—00,00, wyka 18,50
...do 23, 0, łubin modry 13—14, łubin żółty 16,00 do
...17,50, seradela 23—28, makuch rzepakowy 14,50 do
...15,50, makuch siemienny 17,60 18,6, sznycle
...6,70—6,8, śrut soja 13,70—15,00, płatki kartoflane
...12,50—13,00.

Królewiecka giełda zbożowa

z dnia 25-go lutego 1930 r.

...Zwiezi no wagonów: 37 krajowych: 6 owsa, 2
...mięszanki, 1 bobu, 2 pszenicy, 1 jęczmienia, 24 żyta.
...5 zagr.: 4 makuchu olejowego, 1 grochu.
...Urzędowo za 100 kg. żyto 16,15—00,00 pszenica,
...22,60—23,00 jęczmień 13,00—14,00, owies 12,50 do
...13,00, dobry 13,40,
...Tendencja: niższa, na żyto niezmienną.

Berliński targ na jajka.

...Berlin, 25-go lutego.
...Niemieckie jajka: jajka do picia: specjalna kla-
...sa (ponad 65 gramów) 14,0 fen., klasa A (60 gr.)
...12,0 fen., klasa B (53 gr.) 10,5 fen., klasa C (48 gr.)
...8 fen., jajka małe wysortowane i ładne 6,5 fen.

Berliński targ na masło.

...Berlin, 25-go lutego. Cena za 1 funt, fracht i o-
...pakowanie na koszt kupca: Ia jakość 1,55 II jakość
...1,40 gorsza jakość 1,24 mk.
...Tendencja spokojna.

Redaktor: Wacław Jankowski w Olsztynie
Wydawca: Seweryn Pieniężny w Olsztynie

Ba

Sztum

własny

Stuhm

Polecamy następujące książki

Historja biblijna
Krótka historja biblijna
Katechizm
Nauka rachunków, zeszyt I
Nauka rachunków, zeszyt II
Nauka rachunków, zeszyt III
Nowa książka o nauce przyrody
Nowy Elementarz
Czytanki po Elementarzu
Frohe Stunden Lesebuch f. d. 2. Schuljahr
Im deutschen Osten, Lesebuch f. d. 2. Schul-
jahr — Mittelklasse
Lesbuch f. d. deutsche Ostland Oberklasse
Hirt's Lesebibel Nr. 4

Księg. Gazety Olsztyńskie

Ładne mieszkanie

2 pokoje, komora i kuchnia jest do wydzierżawienia
Jakób Böhm w Gietrzwałdzie.

Memorjał

dotyczący spraw kościelnych
polskiej mniejszości narodowej
w Niemczech

wydany przez Związek
Polaków w Niemczech T. z.
polecamy po cenie 1.00 mk.,
z przesyłką 1.20 mk.

Księgarnia Gazety Olsztyńskie

Książki do nabożeństwa z dużym drukiem

Matka bolesna wielkość 8½×11½	1,60
brzeg złoty	
„ oprawa skórkowa, złoty brzeg	4,60
Panie pozostań z nami	1,80
„ 9×13 cm., złoty brzeg	2,20
„ lepszy papier	3,50
„ oprawa płócienna, złoty brzeg	3,70
„ oprawa watawana, złoty brzeg	5,40
„ oprawa skórkowa, złoty brzeg	5,40
Pociecha starości, 8½×11½, złoty brzeg	1,60
„ oprawa płócienna, brzeg złoty	2,30
Pani wspomóż mię, 10½×15 cm. zł. brzeg	2,30

poleca

Księgarnia „Gazety Olsztyńskie

Przy zamówieniach pisemnych proszę
płacić 30 fen. na portu za jedną książkę.

Zeitungs-Bestellungs-F

Ich bestelle hiermit fuer den
1930 die polnische Zeitung

„Gazeta Olszt

aus Allenstein und zahle 1,60

Bestellgeld.

Imię i nazwisko:
(Vor- und Zuname)

Miejscowość:
(Wohnort):

Obig